

ЯК ПРАВИЛЬНО

Займенник «ви» вживається при звертанні до кількох співрозмовників (це його пряме значення) і для вираження пошани при звертанні до одного співбесідника. Це і є так звана пошанна множина: «Товариші: *Ви* принесли документи і заяви?» і «Товаришко: *Ви* принесли документи і заяву?» В останньому випадку часто виникає сумнів: говорити «*Ви* принесли» чи «*Ви* принесла?» Дехто вважає, що при вживанні пошанної множини треба дієслово-присудок ставити в однині, бо фактично дію виконує якась одна особа, хоч і звертаються до неї начебто у множині (*Ви*). Іноді можна почути: «Вчора *Ви* обіцяв принести мені книжку»; «*Ви* не залишила своєї адреси», «*Ви* зробив...» та под. Таке вживання пошанної множини неправильне. Правильно буде говорити: «Вчора *Ви* обіцяли принести мені книжку»; «*Ви* не залишили своєї адреси». Ось як вживає пошанну множину поет А. Малишко:

Мамо, я хочу поговорити з вами
У вашім житті і у вашій смерті,
Як *ви* колись *перейшли* полями,
Нас беручи на долонечки вперті.

Як бачимо, присудок узгоджується з підметом у числі і теж має вживатись у множині.

Якщо ж присудок виражений не дієсловом, а прикметником, то залежно від обставин, за яких відбувається розмова, він може вживатись як у множині, так і в однині. Може бути: *Ви* щасливі і *Ви* щасливий (висловлювання буде більш стриманим і ввічливим, якщо присудок стоятиме у множині).

Якщо в реченні при займеннику «Ви», вжитому замість «ти», є слова *який, якийсь, такий, один, весь* (вони повинні стояти завжди в однині), то прикметник-присудок ставиться тільки в однині.

Ви такий вишневий, — каже,
— Як мої коралі!
На яким були ви пляжі?
Де ви загорали?

(С. Олійник).

Як же звернутися до незнайомої людини? У ситуаціях офіційно-ділового спілкування цілком виправданим є звертання: *товаришу, громадянине, громадянко*. До тих, хто виконує свої професійні обов'язки, слід звертатися: *товаришу секретар, товаришу диспетчер, товаришу касир, товаришу контролер* і т. ін. До людини у військовій формі навіть у побутовій ситуації також слід звертатися: *товаришу офіцер*. До молодих можна звернутися: *дівчино, юначе*, однак таке звертання підкреслює неофіційний характер прохання або запитання.

До слів-звертань *товаришу, громадянине*, наповнених глибоким змістом, ми ставимося з повагою, але не стверджуємо, що у побутовій ситуації вони завжди будуть доречними. У транспорті, магазині, на вулиці можна вибрати потрібне з цілого ряду звертань: *товаришу, громадянине, громадянко, дівчино, юначе*. Не забувайте і про ввічливі форми «звертання без звертання»: *будь ласка, будьте ласкаві, коли ваша ласка, скажіть, будь ласка, дозвольте звернутися, пробачте, чи не скажете ви, прошу вибачити* — з інтонацією прохання, поваги.

Кожне звертання повинно бути доречним у певній ситуації, в конкретних умовах,